

- 1 -

Asarı Atikânın tetkik, tarif ve neşri

Asarı atikânın ilmi surette tetkiki tabii ilimlerde tatbik edilen metodlardan farksızdır. tetkik ve tasvir edilecek eşyanın cins eb'ed, muhafaza şekli, teknik, insani teferuat, dekorasyon ve diğer sınıai hususiyetleri tesbit edilmiştir. Bazı müncerid pasçalarda ise bunların ilk evle ne şekilde kullanılmış olduğu araştırılmalıdır.

Diğer taraftan eşyanın bulunduğu mahal, keşf olunduğu esnadaki vaziyeti, bulunduğu mahali sahibinin ismi ve ileride bu eşyanı kullanacağı mahali dahi kaydedilmiştir. Bazı Asarın layihile tetkik edilebilmesi için evvelce temizlenmesi icap etmektedir. Bilhassa taş heykeltıraş esas ve kitabeler su veya bu kâfi gelmediği taktirde sıcağı sakunla su ile yıkanmalıdır. Fakat his bir zama asid kullanmamalıdır. Üzerine, kıl bir pas tabakası ile örtülmesi ola madeni ve bilhassa tunc esas,

tabakta kalemler kullanılmadık ve ki üst
 tabakayı esas kumandan koparıp almak
 suretile surf mekanik bir suretle
 zekki tekellüs edinceye kadar temizlendi,
 esas temizleme işini Müce laboratuvarı
 laşındaki teknisyenlere terketmelidir.
 Asaın taşıyıcı ve tasvirlerine bir çok kroskiler
 ve eb'ad ölçüleri dahi ilâve etmek
 lazımdır.

Her Arkeolojik mimarî ekideler - basit
 plan ve maketalarını yapacak, Arşitektontik
 parçalarını ve ölçülerini çizecek heykel-
 trasi esas - ise kroskilerin meydana
 getirebilecek bir mahallere malik olması
 lazımdır. Bu resim ve kroskiler o suretle
 olmalıdır ki bir müddet geçtikte
 sonra dahi bunlara ~~bakılabilir~~ bakıldıkça
 tasvir etdikleri esas hakkında vazih bir
 fikir verebilsinler.

Seyahatler ve hafriyat esnasında suretli
 not alabilen insanlarda ahenografi
 büyük bir hizmet görmektedir. Mesela
 bir şehri rehberlik bir masabe çizildik

ve fakat bir katalog ile bir Müze ziyaset
 edildikte kitablar kenarına bir çok
 notlar yazmak ihtiyacı hasul olur iste
 o zaman skenografi ile hem fakat yazılır
 hem de pek az göze ihtiyacı hasul olur.
 Eğer vaziyet teminât ise barakasında bir yazı
 makinası daha bulundurmak iyidir. Bu sayede
 yazılan bir şey bir çok mihnalarda
 tahsis etmek ~~in~~ imkânı temin edilmiş olur.

Kitablar - teskit ve tasvir işi
 Uyguna Arkeoloji Enstitüsü muayyene bir
 usul kabul etmiştir. Bu usule göre
 Kitaplar şu suretle teskit edilmelidir:

Bu lundugu yer ve Vaziyet:

Kitabın yapıldığı maddeler:

Yükseklik:

Genişlik:

Kalınlık

Harflerin yüksekliği

Şekil ve muhafaza derecesi

numarası. Estampaj No. 5

Kim tarafında ve ne zaman kopye edildiği.

Kitabın şeklinin bir kopyesini

yapmak, Kitabın tasvir ve metin hakkında bazı mülakatları dahi ilave etmek faridede birisi değildir

Bir kitabın tasvir ve tasvir ve son derece itinalı bir surette kopye etmek sonra bunun mekanik bir surette fotoğraf ve yahut daha basit ve daha pratik olan "estampaj" usulile istinşah etmek lazımdır. Estampaj usulü ile ilk defa sistematik bir surette Le Bas tarafından Küçük Asya daki tetkik seyahatide (1840) tatbik olunmuştur. R. Lepsius ise 1846 da Musoda yaptığı oldugu tetkik seyahatli esnasında bu usulü ilk defa kabarmak üzere dahi temsil etmiştir. Bunun işi muayyen bir tarzda imal edilmiş olan estampaj kağıdı, kulları. ist bir fırça bir siğir ve bir kova su lazımdır.

Estampaj: Kağıdı kulunadığı, taktirde rünger kulları, dahi kullanılabılır. Kitabın, y kamalı ve yap sathı üzerine evvelce salınlı estampaj, Kağıdın Kaymalı

Bir simge ile üzerine basmalı, kâğıd ile
Kitabe arada kalacak hava hâbselâmi
çıkarmak ve bunda sonra fırça ile
kuvetli şafkat muntazam bir suretle
kâğıd üzerine vusmalıdır. Bu suretle
kâğıd bir hamur lâlî gelerek kitabın
oyuntulması işi nıfuz etmekte ve
bu oyuntulma şekilini almaktadır.
Eğer kâğıd yırtılacak olursa bir ve
yakut daha fazla kâğıd ; lâve etmelidir.
Kâğıd kusuduktan sonra kendiliğinde
düşer. Bu suretle katıya bozulmuş
bir kalıp elde edilmiş olur. Eğer kusutma
amelîyesini tacil etmek lüzumu hasıl
olursa kâğıd daha ıslak ; kenar
itinalı bir suretle ise kitabe de yak-
laşımak bir güneste kusutma
kâğıd ise. Bunun işi kâğıdın uç ve
kenarlarına küçük taşlar koymak
iktisad eder. Çünki rüziye
estampajları tehlikeli bir süzmandır.
Bazı hallerde mesela iyi muhafaza edilmiş
kişiler ve dinlîği az harfler kitabe de

ince ve yumuşak bir kâğıt kitabına
 üzerine bu vâzeli ve yeşil yumuşak
 bir kâğıt kaleme yahut grafit ile
 karalanak kâğıt gelir. Bu suretle
 gayet Gâhib.

İkinci mihanki vâz ise fotografik
 Bulhasa son senelerde büyük tetâ-
 müller gösteren fotoğrafın teknik
 hususata burada girişeak değiliz
 yalnız son zamanlarda büyük
 hacimde fotoğraflar mesela
 Kontax ve benzeri) askerlerde
 mümkün bir rol oynanacağı bağlamız
 olduklarını söyleyebiliriz. Bunlar
 küçük ve hafif oldukları dolayısı
 her yere beraber götürülürler.
 filimleri vâz oldukları da tetkik
 seyahati yahut hafiyatta bir
 çok resimlerin ve bu suretle geç
 tetkik hatim gelir hafiyatın intisafını
 Kademe Kademe teapit edilmiş
 min küne kelaslar.

Son zamanlarda hantge. Fotoğrafileri; bilhassa mu. muşyaka. tetkikinde tatbik edilmiştir.

Tayyarede alınan fotoğrafları umumi harbde. ko. arkedajik tetkikat işpek büğul bir ehemmiyet arz etmeye başlamışlardır. Harb esnasında Türk-Alman abidesi; Kosina teşkilat tarafında Süzge Baltet, Sam, Palmyra (Tadmur) ve Türk Sina yasım adasının bir çok mahalleri; tayyare fotoğrafları ile tesbit edilmiştir. Bu suretle göz ile görülmeye, fakat tayyare fotoğrafları ile beraber de bir çok kale, hendek ve sur bakışlarını kısa bir zamanda tesbit etmek kabül olmaktadır.

Bu sahada bilhassa fransuz papaslarından A. Poidebard (La place de Rome dans le désert de Syne) işi has etmiştir. Hatta suya altı de kalımsı esas bile tayyare fotoğrafları meydana çıkarılmıştır. Gene harbi umumi esnasında Türk-Alman

Akıdelesi Kosova teşkilatı tarafında
Şam şehrinin planı alınmış fakat
at meydanı (Hippodrom) bulunmamış.
Ancak bu şehri iyi bir teryaje fotoğrafı
alındıkta sonra Arkeolog Wülzinger
hem bu yeri tespit edebilmiştir.

Yukarıki metadlarla tespit edilen ilmi
mabeyni, tab ve nesretmek lazımdır.
İlmi aşırı tab ve nesri fotomekanik
usulleri keşfi ve fotoğrafı kınas
tesisi altı da bilhassa son sende de
büyük bir irkişafa mazhas olmuştur.
" Bir zamanlar matbaalık sanatı
icadı üzere kalemi, şimdi ise
fotografinin icadı üzere resim
büti in sanlatı malı olmuştur.
(C. Kampmann, Die graphische Kunst
. 1909, s. 144). Bunda mada bugün
fotokopi usulü ile pek ender bir
hale gelmiş bir çok kıymetli eserleri
büti ünün yahut bir kısmını
teksis etmek imkanı edde edilmiştir.
Bu zamanlarda bu usul büyük bir

ragbete mayhas almıştır. Elyem Beeli
 Devlet kütüphanesi günde 300 fotokopi
 siparişi almaktadır. Fakat bu kabul
 fotopilese kitab satıplısını itiraz
 etkilisin dahi burada zikrede
 biliniz.

Uzun zaman müddeten beri karkografya
 yapıları bakım üzerine hak usula
 resimlerin tabanda kullanılmıstır.
 Bu sahada Galis anlar arkeoloji
 ye ne kadar hizmet etmiş olduklarını
 Rönesans dönemi minasi eserleri
 ve Piranesi ni Romay dairesi
 meydana getirmiş olduğu esere bir
 nazara atfetmek kâfi dir. Büyük
 heyetli sefirijeler tarafından tertip
 edilen büyük resim serilerinde
 mesela Fransız Mosa heyetini esasda
 ve yahut Roma Alman arkeoloji
 Enstitüsünün resimiyat ka
 Monumenti dell' Istituto) bu
 usulu tatbik etmişlerdir.

3600.58

Bu sahada temayiz etnis e küçük
Sanatkarlar meyanında 1911 de etnis ola
(Niemann) zikredebiliriz. Bu usul
Çok pahaluya mal olmasına mekin
buğü hermen hermen metruktur. //

1797 de Senefeldes tarafında kesfedile
19 C. asırda ise pek geniş miqyasta
Kullanıla taz inçisio bak usulu yahut
litografya ise buğü digos usulles
Karsısında etimmiyetim kaybetmistis
Bu usul ile tab edile e meşhur eser
meyanında C.T. Newton Halikarnas
ve. Cularındaki tetkikabna dair bir
Çok lehalarda neşretmiş olduğun zikre-
debiliriz) (Halikarnasos, Cnidos and
Branchidae London 1862).

Renkli litografyan meydanda
getirmiş olduğun sah eser meyanında
Zahm Pompeji seya teyzi ratna
dair meydana getirdiği küçük leoha-
rda müretteb eser zikre
biriz (Zahm Die schönste
Sammente aus Pompeji)

Takhta üzərinə hak usulu işe olduğuca eskidən 19c əbrə kəbək askolejik neşri yatta olduğuca kiçük bir rol oynamaq olduğu anlaşılır. 20c əsərdə hətən hətən mətbuat kəlmələri olan bu usulu Conlandemat işi bir cəryə bəz göstərmişdir.

Bu gün işe əkdək tab və tənzil işi yuxarıda göstərdiyiniz mətəblərdə Gök daha ucuz və Praktik olan fotograf ilə hak usulu yəni (krono jelatinin təqayyüs edici hassalarında istifadə etmək surətilə fotografda elde edilən klizələr usulu tətbiq edilməkdədir. Bu usulu daha mütəkəmil bir şəkildə "Heliograpic yalut Fotografic"dir. Bu surətdə jelatin levhə üzərindəki rəsmin bəzi hissəsi mətbədlərlə bir bərkə levhəyə gəcirilməklə və bu surətdə rəsmin ən kənarlıq və cə ziyadə məhəlləsinə ayne

Eksisi: Kabil dıvınladı. Bu
usul ile ~~başlangıç~~ başlangıç meşhur
asas meyanında Uygur Fe Akademişini
Emsi ile A. Conca tarafında atık
mezar stellerine dair 450 levha;
ihtiya eden mevazza eser;
Zikredelir. z.

19 C. ar. - sonra dağın keşfide
Çin'in işleri hakkında Çinkoğrafya
usulu ise resimleri tabiri çok
kolaylaşmıştır ve ~~çok~~ uluğlatmıştır.
Bu suretle jeoloji levhanın
resimleri Çin'in işleri hakkında olmuştur
ve bu suretle bir kılıp elde
edilmiştir.

Son zamanlarda renkli fotoğrafı
dahi büyük teşakkül göstermeye
başlamıştır.

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALARC0100301